

Kvennablaðið kostar 1 kr. 50 au. inn-
anlands, erlendis 3
kr. (65 cent vestan-
hafa) $\frac{1}{2}$ vörðsins
borgist fyrirfram, en
 $\frac{1}{2}$ fyrir 16. júl.

Kvennablaðið.

Óþessu skrifleg
bundin við árs-
mót, ógild nema
komin sé til át-
get. fyrir 1. okt
og kaupandi hafi
borgað að fullu.

21. ár.

Reykjavík, 18. Mars 1915.

N. 3.

Hvað á nú að gera?

Eins og mönnum er nú orðið kunnugt, þá er stjórnarskrármálið komið í strand, og þær réttarbætur sem í því fólust því lagðar á hilluna um óákveðinn tíma. Fyrir oss konurnar voru þessi málalok harðir kostir. Réttindi þau, sem stjórnarskrárfurvarpið veitti íslenskum konum eru þar með úr sögunni og litil líkindi til að þau fáið oss til handa á næstu árum. Vér verðum því að litast um og gera oss ljóst hvað þessu hafi valdið, og hvort ekki verði bætt úr því sem fyrst.

Ýmsar raddir hafa heyrst um það að ráðherrann hafi sýnt sérstaka djörfung og drengskap þegar hann neitaði að undirskrifa stjórnarskrárfurvarpið, og réði það af að leggja það alls ekki fram þótt konungur hefði samþykkt að staðfesta það, með sömu skilyrðum og þinginu hafði verið tilkynt og það hafði eiginlega gengið að. Fyrirvaranum sýnist hafa verið fullnægt með yfirlýsing konungs um að uppbúrdur ísl. mála væri sérmál jafnt nú, sem fyrir ríkisráðsfundinn 20. okt. 1913.

Blöð hins ríkjandi flokks eða flokka hafa haldið því fram að þetta hafi verið bráðnaðsynlegt, og álíta hverja þá konu óalandi og óferjandi sem ekki klappar lofi í lófa og þakkar þeim öllum: »merkustu þingmönnum« og ráðherra þeirra fyrir þessi afreksverk. Vér mættum ekki vinna það til kosningarréttarins að fá hann með afsali einhverra landsréttinda, segja þeir.

En hér getur ekki hafa verið um neitt afsal að ræða. Í versta lagi varð ástandið ekkert verra en það er nú. Nú er með gildandi stjórnarskrá lögboðið að bera öll ísl. mál og stjórnarathafnir upp fyrir konungi

í ríkisráðinu án þess að gefin sé nokkur von um að því verði nokkurulíma breytt. Og þessum ákvæðum getum við ekki heldur breytt sjálf þegar við viljum, því konungur hefir vald til að neita lögum um staðfestingu.

Vér konurnar höfum því fulla ástæðu til að spyrja ísl. stjórnina og þann flokk sem hún styðst við: Hvað ætlið þið nú að gera? Ætlið þið nú að salta stjórnarskrána með sambandsлагаfrumvarpinu, og láta hana bíða eftir því? Hugsið þér yður að komast úr þessari sjálfgerðu klípu með því að hætta algerlega við það mál, rjúfa ekki þing, en útvelja á sínum tíma nýja konungkjörna þingmenn ykkar til stuðnings, og sitja svo að völdum meðan sætt er, eða jafnvel lengur?

Eg get varla trúað því að íslenskar konur taki allar þær afsakanir gildar og góðar, sem bornar eru fram fyrir þessu atferli. Ef nokkur manndáð væri í oss þá ættum vér að gera allt, sem í voru valdi stæði til þess að fá þetta mál tekið upp aftur svo fljótt, sem audið væri. Allra helst ætli að samþykkja það nú, áður en næsta þing kæmi saman, eins og Alþingi ætlaðist til.

En verði það ekki gert, þá ættum vér allar að leggjast á eitt með að fá þingmenn til að heita því í *alvöru*, og *efna* það líka að taka stjórnarskrárbreytinguna upp á næsta þingi, og koma henni fram í því formi, að víst væri að hún fengi staðfestingu.

Vér viljum ekki taka því með þögn og þolinmæði að þingmenn vorir leiki það ár eftir ár að heita oss öllum réttindum fyrir kosningar, en þegar þeir séu orðnir fastir í sessi þá standi ekki lengur neitt af því sem áður var talað. Eða ef þeir sjá sér ekki sært að greiða atkvæði á þinginu gegn lofordum sínum, þá fái þeir ráðherra sinn, bak við tjöldin

til að ónýta allt saman, og kenni honum svo um alla sökina á eftir.

Auðvitað höfum vér ekkert atkvæði um það hverjir sitja á þingi. Og að þessu sinni litur svo út, sem nokkuð verði að biðna eftir nýjum kosningum. En ekki ættu þeir fulltrúar þjóðarinnar, sem nú ráða lögum og lofum í landinu að hælasið of mikið um með sjálfum sér. Reiknings-skapartíminn rennur vonandi upp yfir þá, að lokum og það máske fyr enn varir, þegar þjóðin hefir loks séð að þeir hefðu fyllt mæli sinn pólitíska synda. — Og þess verður vonandi ekki lengi að biðna. —

Sveitakona.

Þessi ritgerð barst blaðinu rétt eftir að janúar tbl. kom út. En með því hún lýsir vel álit flestra hugsandi kvenna um þetta mál, þá setjum vér hana nú í blaðið, enda er ástandið það sama nú, og þegar þetta var ritað.

Útg.

Ljòð í óbundnu máli.

Eftir Tagore.

I.

Við strendur endalausra heima hittast börn. Óendanlegur, óbifanlegur himinn hvelst yfir höfðum þeirra, og síkvikt hafið ólgar og dunar. Við strendur óendanlegra heima hittast börn og kallast á og dansa.

Þau byggja sér hús úr sandi og leika sér að tónum skeljum. Þau búa sér báta úr visnum blöðum og hlæjandi fleyta þau þeim á djúpinu víða. Börn leika sér við strendur heimanna.

Þau kunna ekki að synda og ekki kunna þau að kasta út netjum. Perlufiskimenn kafa eftir perlum, kaupmenn sigla hjá á skipum sínum, en börnin safna smásteinum og henda þeim aftur frá sér. Þau leita ekki

að leyndum hnossum. Þau kunna ekki að kasta út netjum.

Hafið reisir sig hlæjandi, og fölu brosi strandlengjunnar bregður fyrir. Deyðandi bylgjur syngja efnislausar vísur fyrir börnin, eins og móðir, þegar hún situr við vögg barnsins síns. Hafið leikur sér við börnin og fölu brosi strandlengjunnar bregður fyrir.

Við strendur óendanlegra heima hittast börn. Stormar þjóta um ómælanlegan geiminn, skip farast í veglausu hafinu, dauðinn reikar um og börnin leika sér. Við strendur óendanlegra heima er barnaleikvöllurinn mikli.

II.

Þegar ég færi þér marglit leikföng barnið mitt, þá skil ég hvers vegna litskrúð skýjanna og vatnsins er svo fjölbreytt og hvers vegna blómin eru máluð ýmsum litum. — Þegar ég fæ þér marglit leikföng, barnið mitt.

Þegar ég syng til þess að fá þig til þess að dansa, þá skil ég sannarlega hvers vegna söngur ómar í laufþytum og hvers vegna bylgjurnar beina kórsöng sínum að hlustandi hjarta jarðarinnar — þegar ég syng til þess að fá þig til þess að dansa. —

Þegar ég legg sætindi í áköfu, litlu hendurnar þínar, þá veit ég hvers vegna hunang felst í bikar blómannanna og hvers vegna aldinin fyllast ilmandi sáfa í leyni — þegar ég legg sætindi í litlu, áköfu hendurnar.

Þegar ég kyssi andlit þitt, til þess að koma þér til þess að brosa — barnið mitt, þá skil ég vissulega þá undra gleði sem streymir frá himninum í dögun og fögnuð þann, sem sumargolan veitir líkama mínum — þegar ég kyssi þig, til þess að koma þér til þess að brosa.

III.

Svefninn, sem flögrar yfir augum barnsins — veit nokkur hvaðan hann kemur? Jú, menn segja að hann eigi heima í þorpi disanna, í rökkurskugga skógarins, þar, sem óljósa birtu ljósormsins leggur á

tvo hrædda, heillaða róshnappa. Þaðan kemur hann til þess að kyssa augu barnsins.

Brosið sem leikur um varir barnsins þegar það sefur, veit nokkur hvar það fæddist. Jú, sagt er að ungur fólur geisli af skini nýmánans, hafi snert röndina á hverfandi haustskýi og þá fæddist brosið í draumi um döggsvalan morgun — brosið sem leikur um varir barnsins, þegar það sefur.

Heilsublærinn ljúfi og þýði sem blómgast á limum barnsins — veit nokkur hvar hann hefir dulist svo lengi? Já, — þegar móðirlín var ung stúlka fólst hann í kyrlátum og innilegum leyndardómi, ástarinnar sem gagntók hjarta hennar — heilsublærinn ljúfi og þýði, sem blómgast á limum barnsins.

Þýtt hefir L. V.

Konurnar koma með.

Það tákn tímanna er að verða augljóst hér á landi, að konurnar eru farnar að koma með. Þær telja sig auðsjáanlega hafa rétt til sömu viðurkenningar og karlmennirnir og sýna það líka sjálfar í verkinu, með því að gangast fyrir að verðleikum kvenna sé veitt athygli og viðurkenning.

Hér í Reykjavík hefir nú síðan á nýári premur konum verið haldnar veizlur á fæðingardögum þeirra, í virðingarskyni fyrir störf þau, sem þær hafa leyst af hendi og það má telja kvenþjóðinni til sæmdar, að konurnar hafa hér verið fyrstu hvatamennirnir, til að heiðra þannig kynsystur sínar.

Fyrsta konan, sem þannig var heiðruð, var rithöfundurinn frú Torfhildur Þ. Holm, á sjötugsára afmæli hennar 2. febrúar síðastl. Fyrir 5 árum var henni haldið hér samseti á 25 ára rithöfundsafmæli hennar. Var hún fyrsta íslensk kona sem hafði fæst í fang að semja skáldsögu. Það var »Brynjólfur Sveinsson biskup«, sem þá kom út og margir telja verið hafa einna bezta

af hennar skáldsögum. Mátti segja, að það væri óvenjulega vel af stað farið.

Önnur konan, sem líka hefir þannig verið minnst er hún góðkunna frú Ágústa Svendsen, sem fyrst allra kvenna hér á landi hefir stofnað sjálfstæða verzlun, sem hún hefir rekið sjálf nú í nærfelt 30 ár, og hefir blómgast svo vel, að frá því að byrja í litlu þakherbergi, þar sem aðalvörurnar voru saumaðar svuntur og slífsi, þá hefir hún fært svo út kvíarnar, að nú situr hún í stóru fallegu húsi, nr. 12 í Adalstræti, sem hún hefir keypt og verzlað í, þangað til hún nú 9. febr. síðastl. á 80 ára afmæli sínu lét verzlunina af hendi til dótturdóttur sinnar, frk. Sigríðar Björnsdóttur Jenssonar skólakennara. Frú Ágústa Svendsen er alþekt um alt land fyrir verzlun sína, sem konur skifta mikið hvervetna við, bæði af því að hún flutti góðar vörur og nýja tízku, t. d. í margs konar nýjum áteiknuðum og byrjuðum hannyrðum og ýmsu því, sem laut að búningi kvenna, og af því ekki síður hvað hreinskiftin og áreiðanleg hún ætíð hefir reynst. Því var það heldur ekki ólíklegt, að nú á þessum framfaratímum kvenna, þá vildu þær minnst þess og þakka henni það, að hún hefir rutt þeim braut að nýrri atvinnu. Þegar hún byrjaði verzlun sína, sáu engar konur hér vld verzlunir, hvorki við búðarstörf eða á skrifstofum kaupmanna.

Þegar hún færði svo út verzlunina að hún gat ekki lengur sjálf aðstodað hana ein, þá tók hún sér stúlku til hjálpar. Síðan hefir þeim fjölgað við allar verzlunir og nú má heita, að þær hafi mestalla afgreiðslu allrar álnavöru við verzlunir hér í bæ, auk þess sem flestar stærri verzlunir hafa fleiri eða færri stúlkur á skrifstofum sínum.

Af bæjarbúum hér hefir frú Ágústa verið mikilsvirt og vinsæl og ekki sízt af fátækara fólkinu, því fáir munu hafa orðið fljótari til að rétta út hjálparhönd, hvort heldur til almennra samskota, þegar bágingi höfðu borið að höndum eða privat, þar sem hún vissi þörf á hjálp, án þess að láta á bera;

því látlausari getur enginn verið í allri sinni framkomu.

Í samsæti því sem henni var haldið, voru um 130 karlar og konur og mundu miklu fleiri hafa viljað þar vera, ef menn hefði vitað alment af því, en það var ekki fyrir en eftir langa bæn beztu vina hennar að hún fékst til að samþykkja eða taka á móti þessu boði. Hún kvaðst ekkert hafa til þess unnið. »Eg hef þá bara reynt að vinna fyrir mér, án þess að þurfa að biðja aðra hjálpar«, sagði hún. En hluttaka manna í samsætinu, ásamt hinum mörgu símskeytum til hennar á fæðingardaginn allstaðar að, sýndu, að hún á víða vinum að fagna.

Þriðja konan, sem haldið hefir verið samsæti í tilefni af löngu og góðu æfistarfi er hin alkunna kenslukona til að leika á píanó — frú Anna Pétursson, sem nú um hálfu öld hefir kent það hér í bænum og var um langt skeið fyrsti og *einasti* kennarinn í þeirri grein. Hún var 70 ára 6. marz síðastl. og höfðu þá fjöldamargir af eldri og yngri nemendum hennar og vinum veizlu fyrir hana á Hótel Reykjavík. Séra Sigurður Sivertsen talaði fyrir minni hennar, sem hún þakkaði sjálf. Síðan var sungið kvæði það, sem hér er á öðrum stað í blaðinu, eftir Guðm. Guðmundsson skáld. Símskeyti fékk hún viðsvegar að, fjær og nær, frá gömlum og nýjum nemendum, með heillaóskum og þakklætiskveðju. Má vist með sanni segja, að engir hér á landi hafi unnið jafnmikið að því að útbreidda þekkingu og kunnáttu í píanóleik og ásamt því á hljóðfæramúsík, eins og frú Anna Pétursson. Er það eitt af þeim mörgu dæmum, sem hrekur algerlega þá skoðun manna að konur hljóti ætíð að vanrækja börn sín og heimili, ef þær vinna fyrir sér utan húss. Því lengi framan af, meðan maður hennar hafði litla atvinnu og oft var á vetrum við barnakenslu annarsstaðar, sem þá var ærið illa launuð, þá stóð hún ein heima fyrir heimili sínu og þótt hún væri alla daga önnum kafin við kenslu þá notaði hún svo kvöldin og hverja

smástund, að börn hennar og hemili höfðu einkis í að sakna.

Það er gleðilegt að konurnar skuli nú vera farnar að læra að meta hæfileika og kosti hver annarar »meðan þær eru enn þá saman á veginum«. Það var sannarlega verðskulduð viðurkenning fyrir hinn ópreytandi dugnað og samvizkusemi frú Önnu, bæði sem kennara, móður og húsmóður, sem alt saman hefir samrýmt án þess að koma í bága hvað við annað.

Þessi hlýja samúð hefir glatt hana mjög eftir öll þessi vinnu- og þreytuár. Hún þakkar innilega öllum vinum sínum fjær og nær, sem hafa glatt hana við þetta tækifæri.

Til frú Önnu Pétursson.

Lag: Hvað er svo glatt.

Kom heil og sæl með svipinn hreina, bjarta
og sumarþýðan, mjúkan hugarblæ!
Hve fögur ítök áttu' í mörgu hjarta
vors ættarlands, en flest í þessum bæ!
Hjer lagði yl af hjartans hlýju þinni
um hjörtun ungu, fjölmörg liðin ár, —
þú bættir hvern, sem komst við þig í kynni,
með kærleik þeim, er ljómar þjer um brár.

Með þökk og lotning, heiðursgestnr góður,
á gæfustund þjer heilsar vinafjöld, —
sem góðu börnin góðri fagni móður,
vjer gleðjumst með þjer hjartanlega í kvöld.
Þig virða landsins eldri' og yngri dætur
og erlend fósturbörn þess nær og fjær, —
oss verður öllum hlýtt um hjartarætur,
er hjá þjer einhver dagstund liðið fær.

Í helgidóminn hljómsins töfrasala
við hönd þjer fyrst þú leiddir börnin ung,
í brjóstum vaktir vorsins tóna' úr dvala,
þótt væru stundum æfiskjörin þung, —
já, stundum fyrir lífi þínu' og þinna
á þunga strengi ljekstu nótt og dag, —
þú hlýtur sæla sigurgleði' að finna,
er sól þjer skín við bættan æfihag.

Af þínum ómbæ inni hlýtt er víða
og yndissæla, vetrarkvöldin löng, —
frá góðum sálum hreinir hljómar líða
og hugum vekja ljúfan strengja-söng.
Guð blessi þig og þína fjærri og nærri,
— á þínum vegum glitri sól og blóm, —
hann sendi hreima, svanakliði skærri,
í sálar þinnar hjartan helgidóm!

Guðm. Guðmundsson.

Úr bréfi frá ungverskri konu.

— — „Hér er ró og friður“, skrifði þér! Ó, hvað það virðist ótrúlegt að annað geti átt sér stað á tuttugustu öldinni. Það er ekki einungis hjá yður, í fjarlæga bláa æfintýralandinu, heldur engu stíður hjá okkur, sem þetta kemur fyrir eins og andstyggileg og grimdarfull kynjasaga. Því hér setjum við í okkar eigin, fögru Búdapest, við þægilegan arineld, okkar „fagra bláa“ Dóna streymir hægt áfram, strætin ljóma: kaffihúsin eru full, hinar friðu konur okkar skreyta sig, í leikhúsunum er líf og fjör — en hjórtu okkar blæða

— — —
Við sem teljum okkur hugsandi konur, vinnum að velferð(?) ekkanna og fæðarleysingjanna. Einnig hjálpum við karlmönnum til þess að berjast. Við sjánm þeim fyrir fatnaði, höfum umsjón með tilbúningi nærfata og vetrarklæða hermannanna. Margar sýna einnig þann kjark að hjúkra hinum veikum og særðu. Í stuttu máli: konan hefir hússtjórnina á hendi — einnig hússtjórn ófriðarins! En hvað það er hörmulegt, vitlaust — og eðlilegt. Kvenréttindakonar, „Súffragettan“, hin frjálsa kona — — hún saumar, hún sýður, hún hjúkrar veikum og stundar börn, alveg eins og hún hefir gert frá alda öðli. Og karlmaðurinn? Karlmaður tuttugustu aldarinnar, kóróna sköpunarinnar, mentamaðurinn, sem lagt hefir undir sig láð og lög. Skapari hinnar hæðstu menningar — —? Hann vegur „náunga sinn, sem hann elskar eins og sjálfan sig“, alveg eins og hann hefir gert fyrir þúsundum ára! — Og margir af hinum hraustustu og bestu mönnum okkar liggja þegar dauðir á fjarlægum vígvöllum, og margir eiga enn eftir að farast þar — — þangað til að örlögunum eða hinu æðra valdi finst nóg komið af þessum trylta leik.

Og getum við vonað að þetta verði í seinasta sinni? Að eftirkomendum okkar verði hlíft við slíkum skelfingum? Að sú leið, sem þeir verða að fara til þess að ná rétti sínum, verði einfaldari og beinni?

Ó, eg er hrædd um að að altaf verði séð um það að trén vaxi ekki upp til himins!

Guð sé oss öllum miskunsamur svo við getum trúað á hann!

Erlendar konur hervæðast.

III.

[Niðurl.].

Þessi orð þeirra hafa þegar þaggað raddir allra hinna mismunandi flokka niður. Frjálslyndi flokkurinn, afturhaldsmennirnir, þjóðernisflokkurinn, Ulstersbúar, kvenréttindavinir og kvenréttindaféndur starfa nú allir saman í föstum félagsskap, ákvarðaðir í því að leggja líf og eignir í sölurnar fyrir föðurland sítt og virða heit þess um það, að vernda smáþjóðirnar. Þetta er karlmannanna hluti.

Hin sérstöku störf kvennanna fara fram eftir sömu reglum og hin venjulegu störf þeirra. Náttúran hefir gefið þeim þá vöggugjöf, að skapa líf og næra það og viðhalda því, þegar æskan eða ellin gerir hjálpinu nauðsynlega. Á slíkum vandræðatímum, sem nú standa fyrir dyrum, skiftast störf kvenna eðlilega í þessi aðalhlutverk:

1. Að lækna og veita fæðu.
2. Að bera umhyggja fyrir hinum upp-vaxandi konum þjóðarinnar.
3. Að sjá um börnin.
4. Að bera umhyggju fyrir vanfærum fátækum konum.

Þegar konur verja öllu þeirra óþreytandi og sjálfsfórnanandi starfsþreki og vinnu til því líkra starfa sem hér eru talin að ofan, þá hyggjum vér, að það muni sjást, að þau starfssvið, sem standa öllum föðurlandssinnuðum konum opin, eru alveg takmarkalaus í raun og veru, og að sá kraftur og þau meðul sem líka eru nauðsynleg til þess að koma allri slíkri vinnu í framkvæmd eru líka alveg ótæmandi. —

Vér skulum einnig bæta við bréfi frá Mrs. Harley til kvennanna í hennar greifadæmi, Shropshire:

Hvernig konur geta hjálpað.

Systur! Við getum ekki skorað á eiginmenn vora að ganga í herinn, nema vér bjóðum fram krafta vora til þess að halda áfram þeim störfum, sem þeir þá verða að leggja niður. Hver yðar vill bjóðast til að taka að sér stöðu manna í skrifstofum, sölubúðum eða verksmiðjum og helst, ef það er mögulegt, að senda launin til fjölskyldu mannsins, til þess að draga úr áhyggjum hans fyrir heimili sínu, meðan hann er í herþjónustunni í stríðinu? Eg spyr yður að þessu fyrir hönd bróður míns. Hann, sem sárþarfnast svo fyrir aðstoð okkar rösku og ótulu landsmanna.

Katharina Harley
fædd French.

Í hlutlausu löndunum hafa konur líka tekið sig saman til hjálpar atvinnulausu fólki, sem ýmist hefir mist fyrirvinnu sína í landvarnarliðið, eða hefir mist atvinnu vegna þess að ótal verksmiðjum, saumastofum og kaupskýslunum hefir verið hætt vegna mannfæðarinnar. Hvervetna beita þær öllum kröftum, fé og hagsýni til þess að koma í veg fyrir eymd og sult, atvinnuleysi og alla þá ógæfu sem herútbóðið hefir í för með sér. Öll Norðurlöndin, Svíþjóð, Noregur og Danmörk hafa neyðst til að bjóða út miklu liði til landvarnar, ef á þyrfti að halda. »Herskylda« kvennanna hefir þá orðið sú, að sjá um að konur og börn sem mistu fyrirvinnu sína liðu ekki hágindi, að veita konum atvinnu og öðrum þeim, sem mist hafa atvinnu. Að hafa á reidum höndum útlærðar hjúkrunarkonur, og alt það er að sáralækningum lýtur, að búa til fót handa henum, t. d. sokka, o. fl. sem þær sjálfar leggja til efnið í, að vinna að uppskerunni og sjá um að búnaður og atvinna heima fyrir hallist sem minnst, að taka að sér ýmsar stöður og embætti, sem karlmenn ekki eru til í, eftir að stríðið hófst. Og yflr höfuð í samráði við bæjarstjórnir og landsstjórnir að hjálpa til að halda uppi lögum og reglu

og velferð þjóðarinnar heima fyrir, hversu erfitt sem það verður. Þetta hafa konurnar allstaðar tekið að sér möglunarlaust.

Stórmerk kona látin.

Í síðastliðnum janúar lést í Stockhólmi í Svíþjóð hin alkunna, stórmerka dugnaðarkona frk. Sofia Gumælius, stofnandi og aðalstjórnandi hinna alþektu stóru auglýsingaskrifstofa: »S. Gumælius Annonce bureau«, sem var þektasta og stærsta auglýsingaskrifstofan á Norðurlöndum.

Það var árið 1876, að fátæk og umkomulítill stúlka kom til Stockhólms ofan úr sveitum í Svíþjóð, til þess að reyna að vinna fyrir sér á einhvern heiðarlegan hátt. Hún hafði áður verið »hús jómsfrú« á góðu heimili og vildi nú freista hvort ekki væri í höfuðstaðnum hægt að skapa sér lífvænlegri stöðu.

Á þeim tímum var ekki til nein auglýsingaskrifstofa í Stockhólmi. Og frk. Gumælius tókst það stórvirki á hendur að stofna og reka slíkt fyrirtæki.

En ekki var margt um aðstoðarfólk á þessari skrifstofu fyrsta árið. Það voru aðeins frk. Gumælius sjálf og vikadrengur, sem höfðu að annast alt saman, í einu einasta herbergi.

Fyrstu aðal viðskiftamennirnir voru dagblöðin. Skrifstofan tók að sjer að útvega þeim auglýsingar, gegn vissum prósentum. Á sama hátt varð hún milliliður milli allra þeirra sem þurftu auglýsinga með á einhvern hátt.

Og hér var ekki um neina fjármuni eða höfuðstól að ræða til að setja í þetta fyrirtæki aðra en hinn óþreytandi dugnað og hagsýni stofnandans. Þessi litla byrjun hefir blómgastr svo vel að nú hefir aðalstöðin í Stockhólmi 17 herbergi, í sínu eigin húsi, þar sem 30 manns hafa fullkomna atvinnu. Auk þess hefir hún útibú í Gautaborg

og Málmei, og enn fremur deildir í London og Kristjaníu, og í Berlín var nú alt undirbúið til að setja aukastöð. Sjálf hefir frk. Gumælius verið lífið og sálin í öllu þessu fyrirtæki til síðustu stundar, og haft alla aðalstjórn í sínum höndum. Auk þess hefir hún verið aðal forstjóri í tveimur öðrum stórum fyrirtækjum sem hún hefir stofnsett: »Hlutafélagið Gumælius & Co.«, sem verslar með prentáhöld og pappír. Enn þá þetta síðastl. ár, hefir hún á 74 ára aldri setið að jafnaði 6—8 tíma á skrifstofunni við vinnu.

Að mestu leyti hafa konur fengið atvinnuna í þessum skrifstofum. Hún hafði frá fyrstu hugfast að létta konum byrðarnar og ryðja þeim braut að nýjum atvinnuvegum. Og á 60 ára afmæli sínu myndaði hún sjóð, sem skyldi notast sem lífrenta handa þeim konum, sem unnið höfðu lengi við þessar skrifstofur, þannig að $\frac{1}{4}$ hlutar greiddust af skrifstofunum, sem nú eru orðnar hlutafélag, en $\frac{1}{8}$ iðgjaldanna greiddu sjálfir notendurnir.

Eins og vænta mátti var frk. S. Gumælius hin mesta kvenréttindakona. Hún var í fyrstu með að stofna fyrsta kvenréttindafélagið í Stockhólmi 1903. Hún vildi bæta kjör kvenna yfir höfuð og láta þeim líða vel. Sjálf átti hún nú stórt og fallegt heimili, sem hún hafði skapað með dugnaði sínum og var hún þar hin glaðlyndasta, gestrisna og höfðinglega húsmóðir, sem margir heimsóttu. Því vildi hún einnig að þær konur sem vinna fyrir sér skyldu njóta gleði í lífinu, eftir vinnu dagsins. Í þeim tilgangi stofnaði hún ásamt fleirum »Kvinnoklubben«, sem hafði það aðal verkefni að veita meðlimum sínum bæði fræðslu og skemtun. Hún var sjálf varaformaður og mætti oftast á fundum vikulega þar, sem hún gerði alt til að þeir gætu orðið bæði til gagns og gamans.

Hún var í verkinu fyrirmynd konum hvernig þær geti með dugnaði og einbeittum vilja skapað sér góða atvinnu þar sem engin er áður.

Atvinna hennar blómgaðist og jókst ár

frá ári. Alltaf urðu þeir fleiri og fleiri sem fengu atvinnu hjá henni, og sjálf var hún stóraudug orðin.

Smágeislar utan úr dimmunni.

„Ellífa kvenleikinn“.

Margar kvenréttindakonur ótuðust í síðastl. ágúst-mánuði, þegar ófriðurinn skall yfir, að nú mundi úti um líf hins unga to ára gamla Alþjóða kvenréttinda sambands. Það mundi ekki fá afborið slíkan jarðskjálfta, þegar svo mörg gömul og reynd Alþjóða sambönd brustu eins og brunninn þráður.

En konum hefir þó tekist að halda sambandinu óslitnu. Nú er það sannreynd, sem enginn neitar lengur að sambandið er ekki að eins fulltrúi fyrir óskir og hugsjónaríka mælsku, heldur er það sjálft völdugur, andlegur, virkilegur kraftur.

Þakklát og undrandi vottorð um þenna sigur kvenna koma hvarvetna að. Ensk alkunn kvenréttindakona, Mrs. Swanwick, segir í „Jus Suffragii“: „Það er ómögulegt að lýsa því fullkomlega hvað þetta Alþjóða samband okkar og blað þess, „Jus Suffragii“ er fyrir margar af oss kvenréttindakonunum. Fyrir mitt leyti get eg lýst því yfir að eg hefi ekki á þessum skelfingartímum fengið neina ljófari huggun enn að sjá ritgerð undirskrifaða af Mariu Stritt í Dresden, (formanni þýska landskvenréttindafélagsins) rétt á eftir minni eigin grein í blaðinu okkar, og vita að við kvenréttindakonurnar getum þannig eins og tekist í anda höndum saman og skíft á vinakveðjum. — Eg neita því að til geti verið nokkur kona, sem fjaðmaður vor“. —

Í sama töl. vottar hin franska kvenréttindakona Mme. de Witt Schlumberger: „Úr öllum þessum skýrslum frá konum í ólískum löndum, sem sum eru — ó, guð minn góður! — í bardögum, hvert við annað, þá streymir móti oss einskonar ábyggileg eindregni í hugsunum og viðleitni, ein viss og sameiginleg hugsjón þrátt fyrir allar sérstakar þjóðlegar áhyggjur. Það er hin sameiginlega samúðartilfinning kvennanna hver fyrir annari, og hin sameiginlega ósk og viðleitni þeirra að draga úr bölinu sem unt er og koma á friði — alþjóða friði“.

Hin alkunna þýska kvenréttindakona Minna Cauer hyllir Alþjóða kvenréttindasambandið í „Tímariti fyrir kosningarrétt kvenna“ — „Zeitschrift für Frauenstimmenrecht“, sem hún gefur út og stýrir, í grein sem heitir: „Traue“. Þar stendur: Alþjóða kvenréttinda sambandið hefir síðan stríðið höfst algerlega á einstakan hátt sýnt að það hefir fullkominn skilning á hinum erfiðu kringumstæðum og heldur takmarki sínu óbreytanlegu sér fyrir augum: